

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHÂNDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Din prilejul morții Papei Pius al XI-lea

A murit un mare Om, care și-a închinat viața Științei și faptelor bune.

A murit unul din episcopii Romei și patriarh al Occidentului, — stăpânind de pe un tron, care, printr'un concurs de împrejurări istorice medievale, mai mult decât de temelii biblice, îl investise și pe Sfînția Sa cu atribuțiile pretențioșilor săi înaintași de vicari ai Domnului și cu puteri nelimitate, pretinse infalibile, în spirit de ierarhism absolutistic, în loc de spiritul episcopatului unic și solidar, așa de precis concretizat de sf. Ciprian, episcopul african din veacul III-lea.

A murit Papa Pius al XI-lea, văduvind, pentru câteva zile numai, de titularul său, Scaunul papal care a jucat, în trecutul istoric al lumii, roluri din cele mai contradictorii, balansând între cu'mi de sfințenie și adâncuri de răutăți.

A murit Papa Pius al XI, și moartea Lui nu ne lasă impasibili nici pe noi, ceice, în tabăra adversă, am resimțit, în trecut, din partea Papalității, mari primejdii și prigoniri, iar în timp mai nou am primit, de pe înălțimea tronului papal — care împărțea odinioară și împotriva Românilor fulgere și, mai apoi, insplite de atracție — cuvinte de chemare... la ascultare. Intre aceștia din urmă era și papa Pius al XI-lea, care — nu fără de scopuri de cucerire inerente Bisericii Romei — a rostit cuvinte așa de frumoase despre Romanitatea Poporului român.

A murit Papa Pius al XI, celce a ostenit așa de mult pentru a promova pacea, în mijlocul involburărilor cari amenințau pacea lumii; și ar fi nedemn lucru să nu recunoaștem frumuseța acestor străduinți.

A murit, cu o zi mai mult înainte de ziua în care, și pentru care — împotriva sfatului medicilor și sfetnicilor săi — se sforța să pregătească și să rostească un cuvânt din prilejul celor zece ani dela împăcarea dintre Papalitate și Statul național italian, — împăcare urmată la 11 Febr., 1929, pe care o pregătise defunctul papă.

A murit papa Pius al XI-lea; dar lucrurile, prin actul electoral ce va urma în câteva zile, își vor relua cursul lor.

Din acest prilej, noi socotim, că numai ne oro-rează înregistrarea decesului, deși sumară numai; dar simțim, că nu ne putem opri la atât numai.

Cu asemenea prilejuri, cari umplu de doliu tronul episcopal al Romei și-al Creștinătății ce atârna

de el, avem o datorie și noi, ceice credem — și suntem convinși chiar — ca adevărul istoric-religios este partea noastră. Și datoria noastră este: să rugăm pe milostivul Dumnezeu și pe Fiul Său și Răscumpărătorul nostru, să se milostivească de a face prin Duhul Său cel preasfânt, ca pe văduvitul scaun pontifical al Romei să se ridice, acum ori mai târziu, *ingerescul papă*, care să restabilească unitatea sfintei Biserici alui Hristos.

Dorința aceasta este veche, cât sfânta noastră Biserică ortodoxă-universală, care a mai stat în legătură frățești cu Biserica Romei, înainte de ce aceasta și-ar fi schimbat primatul onorific, în primat juridicțional sau de putere, în sens absolutistic-imperialist.

Dorința aceasta a dospit și în sufletul sfântului Bisericii apusene Bernhard de Clairvaux, care îndemna pe Biserica Romei să se considere pe sine, nu ca stăpână ci ca mamă celorlalte Biserici (bine înțeles: apusene numai!) iar pe papa să se comporte, nu ca stăpân peste ceilalți episcopi, ci ca unul dintre ei..

Papa ingeresc — papa angelico — care va veni în spiritul acestei împăcări bisericești după o vrăjmașie de peste veacuri, este în așteptarea tuturor pioșilor catolici, cum spune un mare biserican al vremilor noastre¹⁾. Un asemenea papă va desființa o seamă de oficii și de congregații vaticane; va scoate din vigoare actualul Codex Canonicus, care ridică la apogeu, puterea ierarhică politică a papalității; va convoca pe toți episcopii Creștinătății la un sinod, în Roma, și în mâna acestui sinod va pune, din nou, ca odinioară, puterea ce o usurpaseră antecesorii săi, prin vicisitudinile istoriei; iar papa, nu va mai fi nici *pontifex* și nici *imperator*, ci numai un vicar — fără puteri nelimitate — al lui Hristos²⁾.

Un asemenea papă, primus inter pares, la a cărui nădejde nici noi nu putem renunța, va fi, în spirit ioleanic, adevăratul „papa angelico“ — papa ingeresc — pe care și noi îl dorim spre mângăierea din viitor a Bisericii lui Hristos³⁾.

În acest senz, oare, înțelege și un organ eparhial unit⁴⁾ rostul viitorului „Pastor angelicus ce-l va urma papel Pius al XI-lea“? Nu răspundem.

¹⁾ Friedr. Heiler: Der Katholizismus, München, 1923. pag. 337.

²⁾ Ibid. 338—9.

³⁾ După Friedr. Heiler: Evangelische Katholizität, 1926. pag. 346.

⁴⁾ „Vestitorul“ dela Oradea, No. 4. a. c. pag. 4.

Ci, în loc de răspuns, dorim dela Dumnezeu din Ceruri, să vie cât mai degrabă aceea împăcare a Bisericii lui Hristos, pentru care tocmai Biserica noastră ortodoxă-orientală se roagă mai demultori decât oricare alta: „Pentru împreunarea sfințelor lui Dumnezeu Bisericii. Domnului să ne rugăm“.

Și tot așa să ne rugăm lui Dumnezeu pentru trimiterea, pe Scaunul episcopesc al Romei, cât mai degrabă, a „ingerescului papa“, căci numai prin unul ca acela și nici decum prin actualele unelte ale papilor trufași și belicoși deodinioară — cari mai în curând sunt în desbinător, și nicidecât organe de legătură, în semnul dragostei între Papalitate și Orientul ortodox creștin — se va putea ajunge la reinchegarea unității sfinței Bisericii a lui Hristos în lume.

Pe care unitate, Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos s'o săvârșască, cu a Sa neblruită putere și nemăsurată iubire de oameni.

Dar pentru a cărei realizare, mai puțin decât ori care din candidații este indicat s'o promoveze cardinalul primat unguresc Serédy Justinian, „beniaminul“ papei de odinioară.

Cețul Preotesei (IV)

Căminul preotesc.

Maică Preoteasă,

În scrisoarea trecută ți-am arătat în treacăt cum poate fi casa preotească o școală de apostolat pentru oricine care intră în ea. Acum voiu încerca să-ți vorbesc despre **căminul preotesc** sau mai bine zis despre viața de familie din casa preoteasă.

Vezi, cine a zis **cămin** în loc de **familie** a avut mare dreptate, căci țaria familiei o constituie legătura sufletească, acea unitate de gândire și simțire, care unește pe toți ai casei. Cuvântul **cămin** înseamnă **vatra focului**, în jurul căreia s'a înfiripat familia. O vatră de foc este un loc de statornicie. Ceice trăesc împreună în jurul aceleiași vetre de foc se simt una. Povestesc, se odihnesc și se hrănesc la lumina aceleiași foc, care unește inimile în văpaia dragostei comune. Dacă ceva puternic ne mai leagă pe fiecare, și

după ce ne-am respirat în viață, este amintirea căminului părintesc. O familie trăește numai câtă vreme păstrează cu sfințenie cultul căminului părintesc, și se risipește ca pleava în vânt îndată ce iubirea căminului s'a stins în inimi.

Dacă putem vorbi de un suflet al căminului, acela este sufletul mamei. Când ea nu reușește să aprindă în inimile tuturor celor din casă **iubirea de cămin**, atunci obișnuim să vorbim de familie, ceea ce de comun nu înseamnă mai mult decât un contract civil, o asociere de interese. Unde inimile n'au trăit împreună: fiorii de bucurie cerească, neliniștea îngrijorării, apăsarea durerii, amărăciunea lacrimilor, tresăltarea nădejzii și dulceața mângăerii, acolo nu poate fi vorba de cămin.

O singură iscusință ți se cere să ai, maică preoteasă, pentru a păstra casei tale însușirea de cămin: aceea de a ști să împărtășești tuturor ai casei iubirea ta, ca toți să se simtă una, și în bătaia inimii tale să simtă fiecare bătaia inimii lor. Sfânta Scriptură spune undeva că, Dumnezeu conduce lumea, fiindcă ține în mâna Sa inima oamenilor. Tu conduci destinul căminului tău, pentru că porți în inima ta iubirea tuturor celor ai tăi.

Căminul e o lume în miniatură, în care tatăl este rege, mama e regină, copiii sunt cetățenii. Tatăl poartă sceptrul autorității, care apasă pe umerii lui grija de hrană; copiii cresc în deprinderea virtuților ascultării și a recunoștinței. Inima mamei transformă autoritatea și ascultarea în **iubire**, care învâluie pe toți ai casei. În felul acesta firesc casa părintească este **cea dintâi școală a vieții**, în care se învață: purtarea de grijă, ascultarea, supunerea, recunoștința și altruismul. Viața căminului e clădită pe temelii aceluiași legi morale, pe care stă lumea. Un cămin în care se cultivă virtuțile creștine este o răsadniță binefăcătoare pentru societate, iar o familie lipsită de duhul căminului creștinesc este o primejdie, un cuib de molipsire pentru ea.

Căminul preotesc trebuie să fie o pildă grăitoare de viață creștină. Preotul practică aci ceea ce propovăduiește în biserică, iar preoteasa este ființa cea dintâi care îl înțelege, și-i vine într'ajutor. Cineva a spus că în căsnicie soțul vede primejdiiile cu palru

„Episcopia Sătmărilor“

Acesta e titlul unui studiu publicat în organul Sfântului Sinod „Biserica ortodoxă română“ și produs, într'o broșurică de 14 pagini, de păr. profesor dela Academia teologică din Oradea, diaconul Dr. Șt. Lupșa.

Chestiunea e pusă în legătură cu viața românească mai veche, de până la veacul XIV, informându-ne că, după un document din veacul XVII, se amintește de episcopul Eutihiu (1613) și de predecesorii episcopiești în partea locului, peste Români și preoții lor sătmăreni.

Studiul părintelui Șt. Lupșa a servit de bun îndem d-lui Titus L. Popa, de a publica în revista „Afirmarea“ (No. 9 din 1938), a despărțământului „Astrei“ de a colo, o seamă de „Contribuții la vechea episcopie a Sătmărilor“.

Într'adevăr avem mare trebuință, în viața românească, să ne cercetăm trecutul, iar în nota aceasta suntem bucuroși să semnalăm cele două nume de străduitori în cauză.

Ținem și noi s'adăogăm, dacă nu material înedit, cel puțin o notiță veche — ce se cam uită și nu trebuie uitată — cu privire la istoria Bisericii ortodoxe din partea locului.

În „Arhivul“ lui T. Cipariu (pag. 780—1) avem o notiță, transcrisă de pe o „evanghelie ucitelole“ tipărită la 1619, înregistrată în biblioteca din Blaj la No. 878. Notița provine dela mâna mitropolitului ardelean „Dosoftel“, fiind scrisă pe marginea de jos a folior 1—33 (în parte ruptă), de cuprinsul următor. La f. 1—4 „Adecă eu vlădica Dosofteu ce-am fost în roman și în huși și mai mare preste toate mănăstirile țerii moldovei așisdere vlădic în ardeal și în maramureș, și am fost în **ținutul săcmariului până la dobrîjin**. Scriem și mărturisim, cum am (urmează foi putrezite și tăiate, apoi f. 7)... de mare treabă creștinătății de aduce de pre (iar foi tălate; altele întregi, însă fără scrisoare; apoi f. 32) **rumânește să știți** cum vă veți curăți de păcate, și cum veți mulțumi vecinicului împărat de bine și de milă, a treia cum vă veți ruga lui dumnezău, și cu ce veți dobândi împărăția ceriului. să nu-l prelmijiți și vă fie

ochi, aude cu patru urechi și luptă cu patru mâini împotriva greutăților. Tragedia vieții familiare începe și pentru preot atunci când soția nu are nici o înțelegere pentru misiunea lui. Cum poate deveni o astfel de casă preoțească *școala tradițiilor religioase*? Înțeleg aci: practici și obiceiuri bune locale, răsărite, ca tot atâtea flori, din trăirea religioasă a poporului nostru. Unde se vor păstra aceste comori, cari formează moștenirea unei case preoțești, dacă preoteasa, otrăvită de duhul lumesc, le alungă de acolo? Voiu vorbi despre ele în altă scrisoare.

Am spus, în cel dintâiu articol, că cine primește să fie preoteasă, ia asupra sa o grea sarcină, pentru care va răspunde, alături de soțul său preot, în fața judecății deapoi. Duhul preoțesc străbate toate manifestările de viață din sânul căminului preoțesc și preoteasa este vestala ce ține focul lui pururea nesfîns.

Am celit, că o foaie engleză a făcut mai anii trecuți o anchetă asupra vieții familiare, voind să afle în ce fel de familie se duce căsnicia cea mai fericită. Întrebarea a fost pusă la soții de: miniștri, deputați, avocați, ingineri, medici, profesori, preoți etc. Știi care a fost rezultatul? Fericirea căminului nu se găsește nici în casele atotputernicilor zilei, nici în ale bogăților, nici în ale înțelepților ci în modestele case preoțești. Marea majoritate a răspunsurilor, confirmând seninătatea și liniștea căminului fericit, venise dela soțiile preoților englezi.

Oare preotesele noastre nu ar avea de meditat asupra constatărilor din acea anchetă? Unde ar sălășlui mai după cuviință Dumnezeu, dacă nu în căminul preoțesc?

Preotul bătrân

Evlavie

De Pr. Căp. Dr. T. Potcaș.

Creștinii cari din pietate călătoresc la *Pământul Sfânt*, apropiindu-se de *Cetatea Sfântă*, se coboară cu mare evlavie depe dealuri, ca să între apoi într-o vale celebră ce conduce direct înspre *Ierusalim*. Această vale îngustă e *Valea-Terebint*. Printre coline mai mari sau mai mici și stânci sterile, pelerinul în-

preut în sat. Vito. zrl msja. ap. 21." (adecă anul dela facerea lumii 7130, iar dela Hristos 1622, luna aprilie 21).

„Arhivul” lui Tim. Cipariu, reproducând această notiță, ne dă dovadă de strânsele legături sufietești, ca și de posibilitățile de circulație personală și ierarhică-bisericească a clericilor din aceea vreme, la Românii moldoveni, ardeleni și ungureni deopotrivă, — legături și circulații cari ajungeau, la începutul veacului XVII, *peste Sătmariu* și până la Dobrițin. Bine înțeles, în cadrele așa de largi ale Ortodoxiei, până n'au fost ele îngustate de propaganda catolicizantă.

„Arhivul” mai remarcă, totodată, năzuința acestui mitropolit ardelean, de a introduce limba română cu 20 ani înainte de dispozițiile în cauză ale lui Gheorghe Racoți.

Cercetările de veche istorie bisericască și românească, prin arhive din partea locului, din finutul Sătmariului — neexploitate până acum, — ni-ar descoperi comori de mare preț,

Să le nădăjduim, dela cei mai tineri ca noi, căci e rostul lor să le facă.

inteză aci pelângă un pârâu de munte repede curgător. Din acest pârâu a scos odinioară ciobanul *David* pietrele cu cari a doborât exact aci pe giganticul *Goliath*. Într-o peșteră a acestei văi s'a retras încă în copilăria sa sfântul *Ioan Botezătorul*, Premergătorul lui *Isus*, ca să se pregătească de misiunea sa.

În această vale a subzistat odinioară un terebint de imensă proporție, despre care vechea tradiție narază că sub el a poposit *Fecloara Maria cu Pruncul Isus* când a mers în Ierusalim ca să se supună ceremoniei de curățenie. Dar celebră este valea aceea și deaceia, pentru că terebintul — ca arbore totdeauna verde și rășinos — produce terebentină, rășină scursă din el, care mestecându-se cu balsam și cu alte mirezme, constituie *tămâia*. Cuvintele Sfintei Scripturi se referă la terebentina extraordinară de bine-mirositoare când zice despre sfânta Biserică: „*Esti o grădină închisă, soro, mireaso. Eu intru în grădina Mea, soro, mireaso. Imi culeg smirna cu miremele Mele*”. (Cântarea Cântărilor IV. 12; V. 1).

Ce bună și eficace influență are asupra credinciosului evlavios momentul solemn, când în Dumineci și în sărbători vede fumul plăcut mirositor al tămâiei înălțându-se din altar spre cer! Ce mare importanță are ceremonia aceasta, poți s'o pricepi din aceea că preotul; servul lui Dumnezeu, totatunci se roagă intim astfel: „*Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele: ca jertfa de seară*”. (Psalmul CXLI. 2). Această mireasmă, ce ai binecuvântat-o, să se înalțe la Tine. Doamne, întru miros de bună mireasmă duhovnicească și să se pogoare peste noi mila-Ți dumnezească și darul Duhului Sfânt. Ce simbolizează această mireasmă totatunci? *Evlavia inimii*. În adevăr, sfântul Ioan Teologul, răpindu-se psihic în cer, scrie astfel: „*Și a venit alt înger și a stat la altar, având cădelniță de aur, și i s'a dat lui tămâie multă, ca s'o aducă, împreună cu rugăciunile tuturor sfinților, pe jertfelnicul de aur din naintea tronului*”. (Apocalips VIII. 3).

De s'a înălțat cândva la cer o atât de plăcută mireasmă duhovnicească, aceea desigur a fost rugăciunea Domnului *Christos* plină de evlavie și de jertfă. Dar absolut identică rugăciunea s'a înălțat la cer în orice moment și din sânul Bisericii sfinte. *Biserica este vasul plin al evlaviei!* Știi ce înseamnă acest adevăr doctrinar? Încă nici îngerii nu sunt apți de-a pricope concret, cu ce cerească mireasmă își umple Biserica sânul ei. Mireasmă demnă de Dumnezeu este aceea.

Însă, din a cui inimă se înalță încă sus la cer așa mirezme duhovnicești? Cum se relevă sufletul evlavios? Profetul *David* ne comunică în numele Domnului: „*Jertfii jertfa dreptății și puneți-vă nădejdea în Domnul*”. (Psalmul IV. 6). Nu ne putem încrede prea tare în jertfele externe, dar în cele interne, da! Pentru aceea nici nu se zice în cazul dat: *Lăudați pe Domnul, ci „Jertfii jertfa dreptății”* — fiindcă putem să-L laudăm și numai cu buzele, dar jertfa laudael percede din inimă. Jertfă lăuntrică să fie deci rugăciunea; extern se aduce rugăciunea, dar spiritul său îl primește din intern.

Două altare a construit odinioară Solomon în templul său faimos; unul era instalat în galeria externă, pe care se jertfeu vite; celălalt în lăuntru templului, pe care se jertfea tămâie. Așa două altare sunt înstituite și în noi creștinii dreptcredincioși; cel extern există în corp, pe care să jertfim faptele bune;

celălalt ființează în inimă, depe care să se înalțe sus la cer tămăia rugăciunii noastre. Adică omul constă din corp și suflet; iar creștinul ortodox integru este templul Duhului Sfânt. El deci niciodată nu poate să aducă jertfă plăcută lui Dumnezeu, numai de n'o va oferi simultan depe ambele sale altare. Rugăciunea noastră nu va plăcea nicicând, de n'o vom pregăti prin abținerea și n'o vom sprijini prin devotament.

Domnul Iisus Cristos a jertfit continuu asemenea pe două altare; pe altarul corpului Său a jertfit posturi, vegheri, teribile rane; iar pe altarul inimii Sale cea mai perfectă iubire către Dumnezeu și către oameni.

În adevăr în asta consistă spiritul rugăciunii, ce se înalță la cer ca plăcută mireasmă duhovnicească. Și această rugăciune ni-e așa de necesară cași corpului respirația. Aceasta formează elementul înviorător al vieții noastre spirituale; aceasta e singurul mediu prin care creatura se poate uni cu Creatorul său; aceasta e lanțul de aur ce leagă lumea terestră cu cerul; dacă acesta lanț se rupe, lumea necondiționat se scufundă în adâncime sinistră.

Omul e plâsmuit spre rugăciune, și cine nu a doară pe unul adevăratul Dumnezeu, acela va adora idoli: materia, corpul, burta, moneda și cele mai triviale creaturi. Precum pasărea e creată pentru zbor, peștele pentru înot, așa omul pentru rugăciune. El se manifestă în rugăciune dela sine înșuș, încă și de nu i-ar fi poruncit-o lui Dumnezeu. Da! Către Dumnezeu ai înălța imnurile tale în pășuri, încă și atunci dacă cineva ți-ar zice: Lasă rugăciunea. Dumnezeu e departe, El nu te aude. El este așa de mare încât nu-l pasă de un vierme miștig cum ești tu! *Înima ta însă îți spune sincer: Cred, știu și simt că Dumnezeu mă privește și îl pasă de mine, chiar deaceia pentru că sunt așa de mărunț. Doar dacă un copilăș ar cere pâine dela mine, nu l-aș putea-o refuza. Iar dacă un vierme dela picioarele mele ar striga: vai, nu mă strivi, tu ești atât de mare, eu însă sunt numai vierme mizerabil — nu l-aș putea strivi.* Ai dreptate, frate creștine. Un biet vierme ești înaintea feței lui Dumnezeu. Și exact pentru asta să te rogi infinitului Dumnezeu, iar infinitul Dumnezeu exact pentru asta va să aibă înfinit de mare îndurare spre tine.

Am să-ți spun încă mai mult. Omul e plâsmuit nu numai spre rugăciune, ci toată valoarea-i morală depinde absolut de aceea, că oare se roagă ori ba?! El prin rugăciune se înalță, prin neglijarea aceleia decade. Asta se referă și la familie. Lucrul extern, educația rafinată nu poate schimba nimic în valoarea internă a omului. Cine prin rugăciune nu-l unte cu Dumnezeu, acela poate fi erudit, spiritual, civilizată înaintea oamenilor, dar în fața lui Dumnezeu e mai mizerabil decât viermele, fiindcă el nu-și execută cea mai sacră obligație morală și de aceea în așa om nu există pace, nu liniște, mângălere.

Numai două creaturi sunt cari nu se pot ruga: Diavolul, care din aroganță nu-și înalță spiritul la Dumnezeu; apoi animalul irațional. Omul care nu se roagă decade sau în josnicie bestială, sau în mârșevie demonică, ba poate se și afla deja în ea.

Nu ni-e permis a cădea în disperare asupra soartei creștinului care se oagă încă; pentru că el evidențiază semnul faptului concret, că există încă în el nișel sentiment religios. Adică întâiul semn sigur al religiozității cuiva e chiar rugăciunea, deoarece prin ea mărturisim: că Dumnezeu este Domnul și

Creatorul nostru, din ale Cărui mâini ființăm în lume și Care posedă drept asupra noastră; că El este sorgintea a tot binele, dela El derivă viața, binecuvântarea și total de ce are nevoie corpul și sufletul nostru; că El este Stăpânul vieții și al morții. Care azi-măine ne va chema și pe noi din această lume și va cere dare de seamă despre cugetele, sentimentele și faptele noastre; că El este Domnul Eternității, cu Care ne vom întâlni iarăși; Care sigur poate dăruia mântuire eternă, singur El poate doborî în osândă eternă, singur El poate binecuvânta sau blestema pe veci, după cum ne-a pășat de El în viață sau au fost indiferenți față de El.

Și chiar de asta, monstru teribil este un om care nu se roagă. Dumnezeu grăește către el în mil și mil de moduri. De exemplu: *Al Meu ești, fiul Meu ești tu; te-am făcut moștenitorul împărăției cerurilor.* Iar omul ar trebui să-l răspundă cu bucurie: *Da, Doamne, al Tău sunt, Părinte, Carele ești în ceruri. Sfintească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se vola Ta, precum în cer așa și pe pământ.* Dar sufletul demonic este surd și mut către Dumnezeul său, ba în aroganța sa exclamă: *Cine este stăpânul meu? Nu cunosc pe nimeni peste mine ca suveran. Sunt bogat, n'am nevoie de nimeni. Eu sunt om cinstit, n'am pășat de care să mă călesc.* Și e capabil să trăiască apoi ca o vită până la moartea sa, fără să cugete serios la Dumnezeu.

Cum e starea sufletească a unui astfel de om și cum va să și fie soarta etern dăinuitoare, aceea se poate lesne imagina. Cui nu-i trebuie Dumnezeu, acela numai pe sine se caută în toate; și ca să poată regăsi raiul pământesc pierdut odată nu se înfioară de nicio răutate — numai să nu-l prinză în flagrant delict. Din unii de aceștia se formează apoi ceața celor bețivi, escroci, delatori, adulteri, criminali, sinucigași. Cine se îndepărtează dela Dumnezeu se apropie de Diavolul și de osândă eternă. Rugăciunea este începutul împărăției cerești, iar neglijarea aceleia e începutul iadului.

Psihologia religioasă

Convertirea religioasă

de Petre Fillmon

O transformare personală, pe care o suferim în urma unei convingeri primite, în urma unei noi credinți sau unui sentiment, se numește convertire.

Putem vorbi de convertire la trecerea dintr'o stare de criză, la una naturală. Convertirea creștină este trecerea dintr'o stare de păcat, sau de îndoială nepermisă, într'o stare plină de convingere. În consecință, convertirea este schimbarea profundă a sentimentelor, a gândurilor și a faptelor noastre. Cel convertit se află într'o stare plină de fericire internă, de încredere în sine, prin câștigarea echilibrului moral.

Psihologia religioasă studiază în amănunțime, prin metode științifice, ansamblul fenomenelor pe care le prezintă convertirea, clasificându-le prin întrebuițarea metodei inductive; trăgând anumite reguli, în urma observațiilor făcute. Psihologia religioasă științifică merge numai până la un punct, până la existența lui Dumnezeu, însă nu trece în metafizică, de unde trecem mai departe cu experiențele în domeniul credinței, la problemele abstracte, de care se ocupă psihologia religioasă.

Diferența de temperament face convertirea unei persoane să ni se pară revoluționară, pe când la alta lentă și îndelungată. Se înțelege foarte bine, că o persoană optimistă nu se va manifesta ca alta pesimistă, în ceea ce privește ansamblul faptelor lor. Pentru unul clipele de năcaz sunt fatale, pentru celălalt revelatoare

Optimismul religios. Ațutudinea celui optimist îl ajută de a scăpa de rele, în schimb, el nu ia păcatul în serios; el se bazează pe interpretarea greșită a unor texte din Sf. Scriptură¹⁾.

Pesimismul religios. Pesimiștii văd răul ca o stare gravă și nepermisă. Ei nu se bucură de viață, sunt plini de tristețe și frică, toate acestea duc pe cel pesimist la desperare, la o credință dubie sau la o neîncredere. Pesimiștii, în general, caută scăparea tot prin religie, unde își găsesc adesea salvarea, mângâierea. Cei pesimiști sunt mai repede dispuși la convertire.

Gradul de dezvoltare al facultăților mintale are un rol covârșitor în convertire; raționalistul se deosebește de unul cu spiritul afectiv sau moralist

Cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Sunt doi oameni în mine... eu fac răul pe care l urăsc” ne înfățișează pe cel căzut, în persoana unuia, iar al doilea este cel convertit, cel eliberat. Cel convertit este scăpat, îndreptat refăcut prin harul divin. La baza convertirii vom găsi două elemente: păcatul și grația. La unii oameni, convertirea se întâmplă în urma luminării rațiunii, printr-o flacără spirituală, o salvare sufletească prin găsirea păcii. Diversitatea experiențelor religioase ne par un mister; și totuși, de luăm în ansamblu convertirea, ea se prezintă sub o formă unitară. Aceleași experiențe produc aceleași urmări la orișicare om.

Căile prin care cineva ajunge la căință — la convertire, — sunt diverse; în schimb, nu există mai multe forme de căințe sau de convertire. Prin căi diferite spre aceeași țintă, oricât de diferite ar fi caracterele, experiența creștină va fi aceeași. Dar, care este factorul care duce spre același rezultat? Cine este autorul lor?

Psihologia științifică nu ne dă răspunsul; ea nu recunoaște nici o divinitate. Cu toate acestea, unitatea rezultatului ne face să ne gândim la un *autor unic*. Răspunsul ni-l dă credința, care trece dincolo de rațiune și-l aflăm în Sf. Scriptură: este Spiritul cel viu.

Varietatea formelor și unitatea rezultatului nu ne împiedică să vorbim de unitatea experiențelor religioase; și această unitate o primim ca ceva transcendentă, prin harul divin, care vine dela Dumnezeu.

Despre ce să predicăm?

26. Februarie. Duminica I. din post. Pentru Duminica trecută, am vorbit despre iertare. Azi vom vorbi despre post. (Mat. 6₁₆₋₁₈).

Oamenii în urma păcatului, au ajuns în rândul îngerilor căzuți din ceriu, au pierdut chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ce strălucea odinioară atât de frumos în sufletul lor, în Eden. Această asemănare cu Tatăl, numai prin pocăință și post se mai poate redobândi.

Fiind însă postul și pocăința o luptă grea și îndelungată pentru suflet și prea multă renunțare pentru trup, foarte muți încearcă să deslege această problemă mulțumindu-se cu aparența. Căutând să înșele și să se înșele, încercând să falsifice chipul lui Dum-

nezeu. Aceasta este începutul făjărnicii pe care omul o învață dela diavolul, care are ca semn distinctiv tocmai faptul că deseori se prefacă în înger luminat.

Pe diavol îl imită oamenii atunci când se arată în aparență ca niște îngeri, dar nu sunt; arată chipul binelui, dar nu-l săvârșesc; arată chipul renunțării, dar înlăuntrul lor sunt plini de cel mai sălbatic egoism, gata spre tot răul; se arată umili, dar în suflet arde vâpala sumeției; prin toată înfățișarea lor posomorâtă, arată că postesc, înlăuntrul lor sunt plini de toată îndestularea, întrecuți, satisfăcuți, chiar îmbuibăși. Impotriva acestora se ridică Mântuitorul (Matei 6₁₆₋₁₈), arătând totodată adevăratul sens, scop și chip al postului. Dumnezeu ne-a indicat postul, cu scopul de a ne curăți sufletele de sgura păcatelor și cei ce-l practică corect, își ajung acest scop.

A posti corect înseamnă să ascundem toate semnele exterioare nizuindu-ne să facem din post o jertfă bine plăcută lui Dumnezeu. Postul bine primit trebuie să fie împreună și cu rugăciunea; numai așa are efectul dorit. (Mat. 17₂₁).

După natura oamenească și postul este de două feluri: trupesc și sufletec. Postul trupesc constă în renunțarea la anumite mâncări și băuturi, la plăcerile sensuale și chiar la anumite distracții.

Scopul acestui post este îndoit. În primul rând este pur igienic, iar în al doilea, servește pentru înfrânarea simțurilor. Afară de aceste două, postul trupesc mai are și un scop etic mai înalt, referindu-se la aproapele nostru. Astfel, de pildă, renunți la fumat, ca din banii crușăși să ajuți pe cei săraci; sau renunți să-ți mai cumperi țigări, la treia sau a patra pereche de ghete, cumpărând în schimb pe banii aceștia îmbrăcăminte unor orfani nenorociți.

Dar peste toate acestea mai există un fel de post trupesc, pe care-l exercită unii și care este de-a dreptul păcat. Unii au obiceiul să postească anumite zile, pentru împlinirea unor dorinți, de multeori deșarte, ca de pildă; dobândirea unor bunuri materiale sau mai ales, ca dușmanilor, sau unor persoane chiar dacă nu sunt dușmani, să li se întâmple cutare sau cutare rău. Postul acela este o urăciune înaintea lui Dumnezeu.

Cât privește postul sufletec, are însușirea caracteristică de a fi invizibil și cu cât este mai invizibil, cu atât este mai primit. Sufletește postim atunci, când îndepărtăm cu toată puterea voinții, toate pornirile rele pe cari le-am băgat de seamă, din vorbirea noastră, din gândire, ceea ce înseamnă adevărata înfometare a omului nostru cel vechiu, ne mai servindu-i bucatele obicinuite ca: minciuna, făjărnicia, bârteala, viclenia etc.

O altă minunată latură a postului sufletec este aceea, când răbdăm cu resemnare creștinească toate necazurile și încercările ce se abat asupra noastră, fără să cârlim fără să ne răsvrătim și fără să ne plângem în dreapta și stânga. Sfatul Mântuitorului în asemenea cazuri este: „Unge capul tău și fața ta o spală” adică îndepărtează dela tine toate semnele exterioare ale stării tale lăuntrice nenorocite. Nu te arăta oamenilor, ci lui Dumnezeu. (II Samuel 12₁₉₋₂₀). După toate acestea legea postului — ori care ar fi el — este una singură: Să pornească din suflet, împotriva lui Dumnezeu și omorând pe cele din lăuntru.

¹⁾ El este de mai multe nuanțe, cele mai principale sunt evoluționismul și Mind-cureismul.

Reviste

„Frăția Teologilor Ortodocși din Polonia“ e numirea unei reviste, ce a luat ființă, în anul 1934, în Polonia. Președintele ei este I. P. S. Sa Dionisie mitropolitul Varșoviei, iar membrii Comitetului de conducere: Arhimandritul Teofan Protasevici și protoiereul Dimitrie Saicovici, Cassier Nicolae Sendulischii și secretar Serafim Chirilovici. Tot atunci, conducerea Frăției a început editarea organului său propriu, care e chemat să servească de legătură vie, nu numai între membrii, ci și întregului Cler ortodox din Polonia împreună cu credincioșii devotați învățaturii și tradiției Bisericii noastre strămoșești. Acest organ a apărut sub numirea de: „Vestitorul Frăției Teologilor Ortodocși din Polonia“. „Vestnic bratstva pravoslavnâh bogoslovov v Polše“.

În anul 1914, din acest „Vestitor“ a apărut 2 numere de 150 pag., format mare.

În anul 1935 redacția „Vestitorului“ a tipărit deasemenea 2 numere de același format și volum.

În anul 1936—7 și 8 a apărut în câte 3 numere de 300 pag.

Revista a tratat și tratează chestiunile din domeniul teologic, pastoral, misionar, pedagogic; de asemenea au fost tratate problemele actuale din viața bisericească; s'au publicat informații cu privire la mersul vieții Facultăților Teologice din țările ortodoxe, chestiunile ridicate de Teologia eterodoxă, bibliografiile, cronice.

Redacția „Vestitorului“ are speranță că străduințele ei, pentru lărgirea și îmbunătățirea acestei reviste vor fi apreciate și răsplătite prin sprijinul activ, dat nu numai de membrii Frăției și de cler, ci și de toți credincioșii mireni.

În Clerul nostru eparhial sunt câțiva ruși, cari cunosc limba acestei reviste, asupra căreia le atragem atenția. Dar, pentru cei mulți, recunoșcători ai acestei limbi vom da alte informații.

Adresa redacției: Warszawa (4) Zygmuntowska 13.

pr. A. C.

„Frații mei din cealaltă strană“ (?)

„... redeşeptătoarea conștiinței naționale și primul pion în luptă pentru unitatea neamului...“ este, bine înțeles, biserica unitară, după cum se trimbițează, prin organul episcopiei unite de la Lugoj (No. 18 a. tr. pag. 93), care publică „moștunea“ „Agrului“ diecezan. Acesta se întrunise în septembrie a. c., în fruntea comună ortodoxă Nădlac, unde există unație numai dela 1847, pornită din agitații în jurul stoloilor ortodoxe.

Decât că, redeşeptătoarea „asta“ națională, venia, în aceste părți, sprijinită de Unguri, după poftele de cucerire, mai întâi, ale lui Samuil Vulcar, cel ce corespondă cu comitatul Aradului nu și cu Banatul, în unguerește, în vremea când limba oficială de Stat era cea latinească (Cliseul — vezi-l în monografia mea despre dânsul). Iar mai apoi urmașul său — mai înainte vreme agent unionist, apoi vlădică la Oradea, baronizat, Vasile Erdelyi (ocrotitorul unației la Nădlac), corespondă cu comunele ademenite la unație, din județul Aradului, în unguerește, având sprijinul nelimitat al administrației politice din Macău. Iar dela

Macău — din vecinătatea Nădlacului, cel cu congresul „agrist“ — unde păstorise ca paroh, mai întâi, vlădica, baronizat și după el mitropolitul de mai apoi Ioan Vancea dela Blaj, și unde unația biruise cu desăvârșire asupra ortodoxiei — au perit Români și s'au cules, acum 38 ani, multe iscălituri pentru liturghia pe unguerește...

Așa se prezintă, în oglinda propriilor sale fapte... „redeșeptătoarea.. și primul pion...“ etc.!

Cronică

D-l Dr. Nicolae Zigre, fruntaș al vieții românești din Bihor, biserican luminat și cu tragere de inimă, reprezentând în aceste privințe și o frumoasă tradiție familiară, a fost distins de Majestatea Sa Regele, cu încrederea de Ministru al Cultelor și Artelor, de pe urma ultimei demisii a guvernului.

Facem Domnului Ministru cele mai bune urări.

A murit papa Pius XI. *Inregistrăm cu cuviință decesul aceluia, care a ajuns căpetenie a Bisericii sale, cea mai mare la număr între confesiunile creștine. Mult decât atât: Cazului îi dăm atenție și la alt loc, sub raportul interesului universal-creștin. Cu atât mai mult ne surprinde — și, totuși, nu prea mult — svonul de pre candidatura primatului unguerec și cardinal, deci „papabil“ și el, Iustinian Seredy al Ungariei. Nu ne amestecăm în treabă dincolo de cât ni este dreptul. Dar, totuși, nu putem să nu semnalăm acest svon, sau poate chiar candidatură, care s'ar putea să nu stele prea departe de interesele ducelui Mussolini și mai ales ale „Romanilor“ (?) săi din Ungaria, pe cari-l strânge mereu la sin și-l resfață și ajută.*

Atâta doar de-am mai întreba: Cum se simțesc și, mai ales, ce zic la situație, „clar și mlți“ de pe Târnavă, peste cari n'a ploat încă, de 238 ani încoaci, nici măcar combinația unei candidaturi la „cardinal“, deci la papabilitate?

Va rămânea să vedem, la proxima al-gere de papă, dacă și în ce măsură papalitatea e o instit. țe mai mult bisericească decât politică, sau chiar invers?!

† Vasile Goldiș — s'au împlinit cinci ani dela moartea lui. Cine nu l-a știut și apreciat, dintre noi, pe acest bărbat așa de activ și cu suprafață în viața bisericească și în cea politică-românească? Din prilejul celor cinci ani dela moartea sa, s'a repețit Duminica trecută, în catedrala din Arad, obișnuitul parastas anual, la care au asistat membrii familiei și mult popor credincios. Parastasul a fost

slujit de P. C. Sa păr. protopop pensionar Traian Vațianu și P. C. protopop Florea Codreanu, cu un sobor de alți șapte preoți și diacon, fiind de față între asistenți și P. Sf. Sa Părintele episcop Andrei.

Când înregistrăm acest parastas, adăogăm totodată de a face mențiune și despre parastatul dela București slujit la „biserica albă”, de un delegat al Sf. Patriarhii, cu sobor de preoți, din inițiativa societății culturale - patriotice de acolo „Târnava-mare”, a Românilor ardeleni din București.

Dumnezeu să le primească, tuturor, sfințele rugăciuni.

Parohia Crișana a primit, prin bunăvoința Excelenței Sale Domnului Dr. Alexandru *Marta*, Rezident regal al Tinutului Timiș, un ajutor de 150.000 Lei, în scopul zidirii unei biserici. Mulțumirei din partea comunității noastre ne alăturăm și noi.

Dela Șepreuș, primim informațiunile: Anul 1938 a fost pentru parohia noastră, un an binecuvântat de Dumnezeu, cu bucurii duhovnicești, deoarece idealul nostru și-a văzut începutul de realizare, prin inimosul nostru *notar Dl. Luca Putin*, D-Sa s'a îngrijit de *îngrădirea cimitirului* cu gard și șanț. A alocat în bugetul comunei 1938/39 suma de *lei 277.000 în bonuri și titluri de rentă*, pe cari, valorificându-le, ni-a vărsat suma de *lei 127.640 pentru pardosirea și pictarea sfântului locaș*. A plantat, apoi, în grădina sf. biserici, 15 bucăți nuci roditori, iar ca o încoronare a anului 1938, în seara zilei de 31 Dec. a împodobit sf. biserică cu 4 prapori și o cădelniță, în preț de 8116 Lei. Atât dl. *notar Luca Putin*, cât și dl. *primar Păru Gheorghe*, ni-a ajutat moral și material la înfăptuirea dorințelor noastre.

Bunul Dumnezeu să le răsplătească acest creștinesc gest, pentrucare credincioșii li sunt foarte recunoscători.

Din partea noastră înregistrăm bucuroși asemenea lucrări, nu numai pentru vrednicia lor, ci și de bun exemplu pentru alții. Căci multe sunt posibilitățile de a ajuta sfintei biserici acolo, unde este înțelegere și tragere de inimă.

Aron Márton, episcopul r.-cat. de Alba-Iulia a fost sfințit, Duminica trecută, în Cluj, de nunțul papal și alți doi episcopi de acelaș rit. În decursul slujbei din aceeași zi, ca de obicei, noul episcop a coborât în naia bisericii, printre credincioși, împărtășindu-le, binecuvântarea sa. Ajungând în fața părinților săi, doi săcui din Ardeal, s'a plecat și li-a sărutat mâna. Așa cetim în gazete și redăm, bucuroși, acest edifică-

tor exemplu de dragoste și atenție filială către părinți, chiar din partea unui episcop.

Informațiuni

Biblioteca Amvonului. *Colecție de cuvântări bisericești.* Sub acest titlu se tipărește în *Tipografia Diecezană* a Sf. Episcopii din Oradea, o bogată colecție de cântări bisericești. Câte 4—6 cuvântări pentru fiecare Duminică, scrise de profesori de teologie, consilieri eparhiali, protopopi, profesori de religie și alți preoți din eparhie.

Până acum au apărut cinci numeri, cari adunați într'un volum dau o colecție de 457 pagini, cu 63 predici pentru timpul dela *Duminica Vameșului și Fărizeului și până la Duminica Rusaliilor.*

Un număr din *Biblioteca Amvonului*, costă 50 Lei. Cinci numeri, adică *Vol. I* (457 pagini cu 63 predici) în legătură de lux total în pânză și ca auritură, costă *Lei 250.*

Aprecierile elogioase ce s'au făcut până acum Bibliotecii Amvonului, pentru ideea înființării ei, pentru fondul lucrărilor și pentru utilitatea ei în viața preoților dela parohii, cum și pentru forma estetică în care se prezintă, dovedesc îndeajuns, cât de necesară și binevenită este aceasta lucrare.

Recomandăm aceasta colecție pentru toți P. C. Preoți și pentru bibliotecile parohiale.

Se poate comanda dela „*Tipografia Diecezană*” din Oradea, str. Episcop Ciorogariu Nr. 3. Se trimite cu ramburs sau contra prețului anticipat prin mandat postal.

Concurs. Parohia *I. Gh. Duca-Arad* este vacantă. Venitele sunt; salariul dela Stat; câte 2000 lei lunar din fondul preoțesc până la obținerea sesiunii parohiale și eventualele stole.

Cei ce reflectează la această parohie să înainteze până la 5 Martie 1939 cererile însoțite de actele justificative Consiliului eparhial.

Parohia este de *clasa I.*

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 7 Februarie 1939.

† *Andrei* Episcop.

P. Givulescu, consilier ref. eparhial

Poșta Redacției

Pr. I. Șch.: Intrebarea despre arânda forțată după pământul bisericesc primit prin reforma agrară, nu cade în sfera redacției. Mai bine să te adresezi factorilor competenți din administrația eparhială, prin raport concret la situație.

Nr. 324 | 1939.

Concurs

Consiliul eparhial ort. rom. din Arad publică concurs din oficiu cu termen de 30 de zile dela prima apariție în organul oficial „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea parohiei a doua reactivată din Mișca, protopoplatul Chișineu-Criș, care se compune din 200 numere de case, începând cu Nr. casei 198.

Beneficiile împreunate cu acest post de preot sunt:

1. Folosița sesiei parohiale, care constă din 32 jugh. cad. pământ.
2. Stolele legale.
3. Ca răscumpărare de bir 4 jugh. cad. pământ din parcelele 1180 și 1181, din locul numit „Sălci”.
4. Drept de pășunat pentru 24 vite mari.
5. Salar dela Stat.

De casă pentru locuit se va îngriji deocamdată preotul.

Parohia este de *clasa I-a (intâia) rurală*.

Preotul ales va servi în Dumineci și sărbători și va predica ordecâteori va fi de rând. Va catehiza la salele și clasele unde va fi împărțit de autoritatea sa superioară.

Va suporta achitând regulat toate impozitele către Stat și comună după întreg beneficiul său preoțesc.

Concurenții la acest post de preot se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare — având în prealabil avizul protopopului — în Sf. Biserică din Mișca, pentru a-și arăta dexteritatea în serviciu, oratorie și cântare și a face cunoștință cu credincioșii, conformându-se strict dispozițiilor din art. 33 al Regulamentului pentru parohii.

Cererile însoțite de actele justificative, se vor înainta Ven. Consiliu eparhial în termenul concursual, îndatorându-se concurenții a cere în prealabil autorizația și binecuvântarea Prea Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial de a putea concura la parohie.

Dat în ședința Consiliului eparhial dela 17 Ianuarie 1939.

† Andrei,
Episcop.

Pr. Givulescu
consilier referent eparhial

Nr. 325/1939.

Concurs

Consiliul Eparhial ort. rom., publică din oficiu concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficial „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea parohiei a doua reactivată din Cinte.

Beneficiile împreunate cu acest post de preot sunt:

1. Sesia parohială în estensiunea ei de astăzi.
2. Stolele legale.
3. Birul preoțesc legal.

4. Salar dela Stat.

De locuință se va îngriji deocamdată noul preot.

Parohia este de *clasa I-a (intâia) rurală*. În lipsa candidaților de cl. I. însă, se vor admite și concurenții cu calificare preoțescă de *clasa II-a (a doua)*.

Preotul ales va servi în Duminici și sărbători și va predica ori de câte ori va fi de rând. Va catehiza la salele și clasele unde va fi împărțit de autoritatea sa superioară.

Va suporta achitând regulat toate impozitele către Stat și comună, după întreg beneficiul său preoțesc.

Concurenții la acest post de preot, se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare, — având în prealabil avizul protopopului, — în Sf. Biserică din Cinte, pentru a-și arăta dexteritatea în serviciu, oratorie și cântare și pentru a face cunoștință cu credincioșii, conformându-se strict dispozițiilor din art. 33 al Regulamentului pentru parohii.

Cererile însoțite de actele justificative, se vor înainta Ven. Consiliu Eparhial în termenul concursual, îndatorându-se concurenții a cere în prealabil autorizația și binecuvântarea Prea Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial de a putea concura la parohia vacantă.

Dat în ședința Consiliului Eparhial dela 17 Ianuarie 1939.

† ANDREI
Episcop

P. Givulescu
consilier ref. eparhial

3-3

Nr. 197/1939.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei I vacante din Com-lăuș se publică concurs din oficiu cu termen de 15 zile, adică pe data de 28 Februarie a. c.

Parohia este de *clasa I (primă)*.

Venitele acestei parohii sunt:

1. O sesiune de pământ în estensiunea ei de azi, cu dreptul de pășunat.
2. Patru cănepiști aparținătoare sesiunii parohiale.
3. Locuință în casa parohială.
4. Rescumpărare de bir și stol de Lei 840 anual.
5. Întregirea dotațiunii dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Noul preot va catehiza, fără altă remunerație, clasele primare de stat, la care va fi repartizat și va achita toate impozitele după beneficiul parohial.

Cererile de concurs, însoțite de actele justificative, se vor înainta Consiliului eparhial în termenul concursual.

Arad din ședința Consiliului eparhial dela 7 Februarie 1939.

† ANDREI
Episcop

P. Givulescu
consilier referent eparhial

2-3